МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Дагестан

АМР "Ботлихскийрайон"

МКОУ "Рахатинская СОШ"

РАССМОТРЕНО	СОГЛАСОВАНО	УТВЕРЖДЕНО
Руководитель ШМО	Зам по УВР	Директор
________________________	________________________	________________________
Хизбулаева И.Р.	Джаватханова А.К.	Магомедов А.И.
Протокол №1 от «21» 08 2023 г.	Протокол №1 от «21» 08 2023 г.	Приказ №58 от «21» 08 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Родной язык»

для обучающихся 3-тьих классов

с.Рахата 2023

3 класс

Родной язык

Рабочая программа составлена на основе следующих нормативно - правовых документов:

1. Федеральный закон от 29.12.2012 г. № 273-ФЗ «Об образовании в Российской Федерации»;
2. Федеральный государственный стандарт начального общего, основного общего и среднего (полного) общего образования, утв. Приказом Министерства образования и науки РФ от 17.12.2010 г. № 1897;
3. Концепции духовно-нравственного развития и воспитания личности гражданина России.- М.: Просвещение, 2011.
4. СанПиН 2.4.2.2821-10 "Санитарно-эпидемиологические требования к условиям и организации обучения в общеобразовательных учреждениях". Постановление № 189 от 29.12.2010г.
5. Федерального перечня учебников, рекомендованных Министерством образования и науки Российской Федерации к использованию в общеобразовательном процессе в образовательных учреждениях от 31.03.2014 года № 253.
6. Положения «О структуре и порядке разработки и утверждения рабочих программ учебных предметов по ФГОС второго поколения». Приказ № 1577от 31.12.2015г.
7. Региональный учебный план для образовательных учреждений Ботлихского района реализующих программы начального общего, основного общего и среднего (полного) общего образования, на 2022-2023 учебный год;
8. Положение о рабочей программе педагога МКОУ «Рахатинская СОШ имени Башира Л.С. »
9. Учебный план МКОУ «Рахатинская СОШ имени Башира Л.С.» на 2022-2023 учебный год
10. Авторской программы Вакилов Г.С. Махачкала 2017г

Учебно-тематический комплект:

1 класс - З.М.Курбанов «Букварь»
2-4 классы - Х1.С.Вакилов «Авар мац1»

Программаялъе баян

Программа хIадур гьабуна байбихьул школалда тIуразаризе хIисабалде росарал хIасилалги, Обществоялда инсанасул рухIияб рахъ, хьвадачIвадиялъул къагIидаби церетIеялъул ва гьесие тарбия кьеялъул концепцияги, Байбихьул школалъул лъайкьеялъул федералияб пачалихъияб стандартги Х1.С. Вакиловасул авторскияб программаги кьочIое росун.

Курс лъазабун лъугIун хадуб кьолел хIасилал

Напсиял хIасилал:

- школалдехун ва цIалиялдехун бугеб бербалагьи цIикIкIинаби;
- мугIалимасул, цадахъ цIалулел гьалмагъзабазул ва эбел-инсул рахъалъан щвараб къиматги хIисабалде босун, жинца жиндиего къимат кьезе бажари;
- инсанасул напсалъул лъикIаб хасиятги обществоялда гIадамазул гIумруялда, гьезул гьоркьоблъиялда бухьараб рахъ лъалеблъиги бихьизабулел кIвар ва магIна бугел мурадал цере лъей.

Метапредметиял хIасилал:

- рахьдал мацI гъваридго лъазабиялдалъун сверухъ тIабигIаталда нахъгIунтIи;
- цо сундулниги анализ гьабизеги, гьеб гIаммлъизабизеги, тIелаздебикьизеги, релълъаралда дандекквезеги, гьелъулъ къваригIараб жо балагьизеги, гьеб хисизеги бугеб бажари лъугьин;
- информациялъулаб культураялда бухьарал (ай цIализе, хъвадаризе, цIалул тIехьгун хIалтIизе бугел) бажариял куцай;
- цо сундулниги план гьабизе, гьелда хадуб хал кквезе, гьелъие къимат кьезе, мухIканго мурад лъезе, гъалатIал ритIизаризе бугеб бажари лъугьин;
- мацIалъул бечелъи бичIчIи ва щулияб гьоркьоблъи гьабизе гьелдаса пайда босизе бажари;
- хурхен гьабиялъул батIи-батIиял масъалаби тIуразариялъе гIоло каламалъул ва мацIалъул алатал хIалтIизаризе щвалде щун лъай;

Предметиял хIасилал:

Рахьдал мацIалъул курс лъазабулаго, лъабабилеб классалъул цIалдохъаби ругьунлъула:

- авар мацIалъе хасиятал гьаркьал (хIарпал): хl, гь, кь, къ, ml ва гь. ц., гьединго геминатал ва лабиалиял гьаркьал рихьизарулел хIарпал къосинчIого ритIун рахъизе ва гьел гьорлъ ругел рагIаби, предложениял, гъалатI биччачIого, чвахун цIализе;
- рагIаби, предложениял, 40–50 рагIи бугел тексталъ, гъалатIал риччачIого, битIун хъвазе;
- рагIул фонетикияб разбор гьабизе: рагIаби слогазде риххизе, ударение бугелги гьечIелги слогал ратIа рахъизе, рагьарал ва рагьукъал хIарпал ратизе, рагIулъ гьезул къадар чIезабизе;
- рагIул гIуцIиялъул разбор гьабизе (кьибил, аслу, суффикс, ахир ратIа рахъи);
- батIи-батIиял каламалъул бутIабазул кьибил цоял рагIаби тIаса рищизе;
- каламалъул бутIаби ва гьезул грамматикиял гIаламатал рихьизаризе;
- предметиял цIаразул гIемерлъул форма лъугьинабизе;
- предметиял цIарал падежазде сверизаризе;
- предметияб цIаралъул жинсалда ва формаялда рекъон прилагательноял жинсазде ва цолъул ва гIемерлъул формаялде хисизе;
- къадаралъул ва иргадул рикIкIенал цоцаздаса ратIа рахъизе ва гьел битIун хъвайзе;
- глаголал заманабазде хисизе;
- текстазулъ синонимал ва антонимал ралагьизе ва хIалтIизаризе (терминал чара гьечIого лъазе кколаро);
- предложениялда жаниб суалаздалъун рагIабазда гьоркьоб бухьен чIезабизе, рагIабазул дандраял ратизе;

- предложениязул синтаксисияб разбор гьабизе (Жидеца бицунеб жоялъул мурадалде ва интонациялде балагьун, предложениязул тайпаби рихьизаризе, бетIерал ва бетIерал гурел членал ратIа рахъизе, суалазул кумекалдалъун гьезда гьоркьоб бухьен чIезабизе, гIадатаб тIибитIараб ва кIиго предложениялдасан гIуцIараб жубараб предложение бихьизабизе);

- предложениялъул интонация цIунизе;

- текст бутIабазде бихьизе, магIна бугеб тексталъул бутIа цIияб мухъидаса хъвазе;

- тексталъулъ предложенияздa гьоркьоб бухьен чIезабизе;

- темаяда мугъги чIван, тексталъе цIар лъезе, тексталъул аслияб пикру загьир гьабизе;

- рагIабазул дандраялъулъ аслиябги нахъбилълъарабги рагIи батизе;

- киназго цадахъ гIуцIараб планалда рекъон ругьунлъиялъул изложение хъвазе;

- тексталъул тайпа бихьизабизе, ай хабариял, сипатиял ва пикриял текстал цоцаздаса ратIа рахъизе;

- цебекунго хIадурлъиги гьабун, тIабигIаталъухъ халкквеялъул хIакъалъулъ, сюжетияб сураталда тIаса сочинение хъвазе;

- лъилниги, сундулниги хIакъалъулъ сипат-сурат гъорлъе ккезабун, ялъуни жиндирго пикру загьир гьабун, текст гIуцIизе.

Авар мацIалъул курс

КIиабилеб классалда малъараб материал такрар гьаби

МацIалъул ва каламалъул бутIа хIисабалда текст, предложение ва рагIи. Предмет, предметалъул гIаламатал ва предметалъул ишал рихьизарулел рагIаби. Гьаркьал ва хIарпал. Рагьарал ва рагьукъал гьаркьал. Е, ё, ю, я рагьарал хIарпал. Геминатал ва лабиалиял гьаркьал

Предложение. РагIабазул дандрай.

Жидеца бицунеб жоялъул мурадалде балагьун, предложениялъул тайпаби: хабарияб, суалияб ва тIалабияб. Интонациялде балагьун, ахIул предложение. Предложениялъул бетIерал членал: подлежащее, сказуемое ва битIараб дополнение. Предложениялъул бетIерал гурел членал. Предложениялъулъ рагIабазда гьоркьоб бугеб бухьен. ГIадатал тIиритIарал ва тIиритIичIел предложениял. Предложениялъул ахиралда тIанкI, суалияб ва ахIул ишара. ГIадатал ва журарал предложениял. РагIабазул дандрай. РагIабазул дандраязулъ аслиябги нахъбилълъарабги рагIи. РагIабазул дандраязулъ рагIабазда гьоркьоб бугеб бухьен.

Текст.

Текст, тексталъул гIаламатал: тема, аслияб пикру загьир гьаби, цIар лъей.

РагIул гIуцIи.

МагIна гIагарал рагIаби. РагIул магIнаял бутIабазул (кьибилалъул, ахиралъул, аслуялъул ва суффиксалъул) хIакъалъулъ гIаммаб бичIчIи. Ахиразул кумекалдалъун рагIул форма хисиялда ва суффиксазул кумекалдалъун цIиял рагIаби лъугьиналда хадуб хал кквей. Кьибил цоял рагIаби ва цого цо рагIул формаби (дандекквей). РагIул аслуялъулъ кколел рагьарал ва рагьукъал гьаркьазул хиса-басиял (лъай-хъвай гьаби).

Лексика.
РагӀул лексикияб магӀна (гӀаммаб бичӀчӀи). ГӀемер магӀнаялъулал рагӀаби. БитӀараб ва хъвалсараб магӀнаялда рагӀаби хӀалтӀизари. Синонимал. Антонимал.

Каламалъул бутӀаби.
Предметияб цӀаралъулгун, прилагательноялъулгун, глаголалъулгун, рикӀкӀеналъулгун, цӀарубакӀалъулгун , наречиялъулгун гӀаммаб лъай-хъвай гьаби.

Предметияб цӀар. Предметияб цӀаралъул магӀна, гьелъие лъолел суалал ва предложениялъулъ гьелъ тӀубалеб хъулухъ. Хасал ва гӀаммал предметиял цӀарал. Хасал предметиял цӀаразул бетӀералда кӀудияб хӀарп. Предметияб цӀаралъул жинс: чиясул, чӀужуялъул ва гьоркьохъеб. Предметияб цӀаралъул цолъул ва гӀемерлъул форма. ГӀицӀго цолъул формаялда хӀалтӀизарулел яги гӀицӀго гӀемерлъул формаялда хӀалтӀизарулел предметиял цӀарал. Предметиял цӀарал падежазде свери (асл.п., акт.п., хас.п., кьов.п. ва жинда п.)

Прилагательное. Прилагательноялъул магӀна, гьелъие лъолел суалал ва предложениялъулъ гьелъ тӀубалеб хъулухъ. Прилагательноялгун предметиял цӀарал рухьун рукӀин. Цого яги гӀага-шагараб магӀнаялъулги гӀаксаб магӀнаялъулги прилагательноял. Прилагательноял-антонимал каламалъулъ хӀалтӀизари. Прилагательноял жинсазде хиси. Прилагательноял формабазде хиси.

РикӀкӀен. РикӀкӀеналъул магӀна ва гьелъие лъолел суалал (чан? чанабилеб? чанабилей? чанабилев? чанабилел?). Къадаралъул ва иргадул рикӀкӀенал ва гьезул битӀунхъвай.

Глагол. Глаголалъул магӀна, гьелъие лъолел суалал ва предложениялъулъ гьелъ тӀубалеб хъулухъ. Жинсиял ва жинсиял гурел глаголал (лъай-хъвай гьаби). Жинсиял глаголал предметияб цӀаргун рекъон ккей. Глаголалъул мурадияб форма. Глаголал заманабазде хиси: бачӀунеб, гьанже, араб, гӀахьалаб заман. Цого яги гӀага-шагарал магӀнаялъул глаголалги гӀаксаб магӀнаялъул глаголалги (синонимал и антонимал). Цо ва гӀемер магӀнаялъул глаголал. БитӀараб ва хъвалсараб магӀнаялъул глаголал каламалъулъ хӀалтӀизари.

Текст. Бухьараб калам цебетӀезаби.
Тексталъул (яги каламалъул) тайпабазул гӀаммаб бичӀчӀи: хабарияб текст, сипатияб текст, пикрияб текст. Ишалъулабги художествиябги калам. ЦӀалараб текст бутӀабазде биххизе ва гьезда цӀарал лъезе бажари. Киназго цадахъ яги жинцаго гӀуцӀараб планалда рекъон, хабарияб изложение хъвай. Сюжет гьечӀелги сюжеталъулалги суратаздаса харбал херхине лъай (бицунги хъванги). Жидер расандабазул, тӀабигӀаталда хадуб халкквеялъул, рекӀел-гъеялъул, экскурсиязул, гьудул-гьалмагъзабазул хӀакъалъулъ къокъго бицине бажари. Лъилниги, сундулниги хӀакъалъулъ сипат-сурат гъорлъе ккезабун, ялъуни жиндирго пикру загьир гьабун, къокъаб сочинение хъвазе лъай. Жиндир ишазул хӀакъалъулъ гьитӀинабго кагъат хъвазе лъай.

ЛъагӀалида жаниб малъараб материал лъазаби. Текст ва предложение. РагӀул магӀнаял бутӀаби. Каламалъул бутӀаби.

Берцинго хъвай.

Берцинго хъвазе, хатI куцазе цересел классазда щвараб бажари щула гьаби. Хъвазе захIматал гьитIинал ва кIудиял хIарпазул ва гьезул цолъиязул мисалиял группаби:

I) з, к, ж, в, ч, б, д, у, я, кI, къ, кь, кв;

2) Г, П, Т, Р, З, Е, Ю, У, Д, Ф, К, В, КI, Кь, Къ, Кв;

3) Пп, Чч, Рр, Вв, Ее, Зз, Уу, Къкъ, Кькь, КIкI, Кв, ккв, Ол, ое, во, вл, се, ква, хIу, хIо, гьа, гье, гьо, цI, Щв, ХIа, Гьи, Гьо, ТIа, Ге, Бе, КIа.

ГьитIиналго текстал, предложениял, ragIаби берцинго ва рацIцIадго хъвазе ругьун гьари.

БитIун хъвазе захIматал рагIаби: хIукму, сихIру, макру, гIазу, магIу, макьу, сабру, гIакълу, рагьу, квердаххелал, квасквас, габурбухь, рицIигъветI, рицIимахIу, гIачимухъ, цIоросарикIкI, цIумагъеду, ордек, председатель, приказ, радио, общество, солдат, республика, автономия, агъазгьечI, адаб-хъатир, бижарабжо, годекан, гьабугьин, гьабсагIат, гIададакъад, эбел-инсул, костюм, кIийихъан, кIикIвенкь, кIиабилеб, анцIила лъабабилеб, анцIила щуго.

Учебно-тематикияб план

№ х/ц	Главаялъул ц1ар	Саг1тал
1.	КIиабилеб классалда малъараб материал такрар гьаби	7
2.	Предложение. РагIабазул дандрай.	12
3.	Текст	1
4.	РагIул гIуцIи	11
5.	Каламалъул бутIаби	3
6.	Предметияб цIар	12
7.	Прилагательное	6
8.	РикIкIен	2
9.	Глагол	13
10.	ЛъагIалида жаниб малъараб материал лъазаби	1
	Кинабниги	68

Календарно-тематикияб план

№ х/ц	Дарсил тема	Саг1ат	Бихьизабураб къо		
			Программияб къо-моцI	ХIужжаялъулаб къо-моцI	
1.	Мац1алъул ва каламалъул бут1а х1исабалда текст, предложение ва раг1и.	1			Гьум 6 х!№6
2.	Предмет, предметалъул г1аламатал ва предметалъул ишал рихьизарулел раг1аби	1			Гьум 9 х! №6
3.	Рагьарал ва рагьукъал гьаркьал. Е, Ё, Ю, Я рагьарал хIарпал.	1			Гьум 11 х!№19
4.	Геминатал ва лабиалиял гьаркьал.	1			Гьум 14 х!№26
5.	Грамматикиял тIадкъаялгун диктант.	1			Гьум 15 х!№28
6.	Диктанталъул анализ. Предложениялъул тайпаби: хабарияб, суалияб ва тIалабияб.	1			Гьум 21 х!№38
7.	Интонациялде балагьун, ахIул предложение.	1			Гьум 24 х!№45
8.	Предложениялъул бетIерал членал: подлежащее, сказуемое ва битIараб дополнение.	1			Гьум 28 х!№50
9.	Предложениялъул бетIерал гурел членал.	1			Гьум 31 х!№ 56
10.	Предложениялъулъ рагIабазда гьоркьоб бугеб бухьен.	1			Гьум 33 х!№63
11.	РагIабазул дандрай	1			Гьум 37 х!№69
12.	РагIабазул дандраязулъ аслиябги нахъбилълъарабги рагIи.	1			Гьум 38 х!№ 71
13.	Контролияб диктант.	1			
14.	РагIабазул дандраязулъ рагIабазда гьоркьоб бугеб бухьен.	1			
15.	Раг1ул г1уц1и	1			Гьум 40 х! №74
16.	МагIна гIагарал рагIаби.	1			

17.	Кьибил ва кьибил цоял рагIаби.	1			Гьум 41 х!№77
18.	Кьибил цоял рагIаби ва цого цо рагIул формаби.	1			Гьум 42 х!№79
19.	РагIул ахир ва аслу.	1			Гьум 45 х!№87
20.	Суффикс.Суффиксазул кумекалдалъун цIиял рагIаби лъугьин.	1			Гьум 48 х!№93
21.	РагIул аслуялъулъ кколел рагьарал ва рагьукъал гьаркьазул хиса-басиял.	1			Гьум 53 х!№106
22.	Тексталъул гIуцIи. Текст рекIехъе хъвай.	1			Гьум 56 х!№113
23.	Хабарияб текст. Сураталдасан сочинение.	1			Гьум 57 х!№115
24.	Суалазда рекъон изложение.	1			
25.	Контролияб диктант	1			
26.	Диктанталъул анализ	1			Гьум 58 х!№118
27.	Каламалъул бутIаби: предметияб цIар, прилагательное, глагол.	1			Гьум 61х!№122
28.	Каламалъул бутIаби цоцаздаса ратIарахъи. Каламалъул бутIабазул синтаксисияб роль.	1			Гьум 62 х!№126
29.	Хабарияб текст (гIаммаб бичIчIи), Хабарияб тексталъул изложение	1			Гьум 64 х!№128
30.	Изложениялъул анализ	1			
31.	Предметияб цIаралъул магIна, гьелъие лъолел суалал ва предложениялъулъ гьелъ тIубалеб хъулухъ.	1			Гьум 65 х!№131
32.	Хасал ва гIаммал предметиял цIарал. Хасал предметиял цIаразул бетIералда кIудияб хIарп.	1			Гьум 68 х!№138
33.	Хасал предметиял цIаразул бетIералда кIудияб хIарп.	1			Гьум 70 х!№140
34.	Предметияб цIаралъул жинс: чиясул, чIужуялъул ва гьоркьохъеб.	1			Гьум 71 х!№144
35.	Лъабабго жинсалда х1алт1изарулел предметиял ц1арал	1			Гьум 75 х!№155
36.	Предметияб цIаралъул цолъул ва гIемерлъул форма.	1			Гьум 77 х!№160

37.	ГIицIго цолъул формаялда хIалтIизарулел яги гIицIго гIемерлъул формаялда хIалтIизарулел предметиял цIарал.	1			Гъум 80 х!№165
38.	Предметиял цIарал падежазде свери (асл.п., акт.п., хас.п., кьов.п. ва ж. п.).	1			Гъум 83 х!№170
39.	Ругьунлъиялъул изложение.	1			
40.	Изложениялъул анализ	1			Гъум 84 х!№174
41.	Подлежащее предметияб ц1аралъул кинал падежазда бук1унеб?	1			Гъум 86 х!№178
42.	Предметияб ц1ар хисулеб къаг1ида.	1			Гъум 87 х!№180
43.	Контролияб диктант.	1			
44.	Диктанталъул анализ.	1			
45.	Прилагательноялъул магIна, гьелъие лъолел суалал ва предложениялъулъ гьелъ тIубалеб хъулухъ.	1			Гъум 90 х!№185
46.	Прилагательноялгун предметиял цIарал рухьун рукIин.	1			Гъум 92 х!№190
47.	Цого яги гIага-шагараб магIнаялъулги гIаксаб магIнаялъулги прилагательноял.	1			Гъум 93 х!№194
48.	Сипатияб текст, гьелъулъ прилагательноялъул бугеб кIвар.	1			Гъум 95 х!№200
49.	Прилагательноял жинсазде хиси.	1			Гъум 98 х!№205
50.	Прилагательноял формабазде хиси.	1			Гъум 99 х!№207
51.	Прилагательноял формабазде хиси.	1			Гъум 101 х!№211
52.	Грамматикиял тIадкъаялгун контролияб диктант.	1			
53.	Диктанталъул анализ	1			
54.	РикIкIеналъул магIна ва гьелъие лъолел суалал (чан? чанабилеб? чанабилей? чанабилев? чанабилел?).	1			Гъум 103 х!№213
55.	Къадаралъул ва иргадул рикIкIенал ва гьезул битIунхъвай	1			Гъум 106 х!№220
56.	Глаголалъул магIна, гьелъие лъолел суалал ва	1			Гъум 109 х!№226

	предложениялъулъ гьелъ тIубалеб хъулухъ.				
57.	Глаголал – синонимал ва антонимал	1			Гьум 112 х!№234
58.	Глаголал – омонимал .	1			Гьум 114 х!№240
59.	Сураталдасан сочинение. Пикрияб текст.	1			Гьум 115 х!№244
60.	Глаголал заманабазде хиси.	1			Гьум 117 х!№248
61.	Араб заман.	1			Гьум 120 х!№254
62.	Бач1унеб заман.	1			Гьум 122 х!№258
63.	Г1ахьалаб заман.	1			Гьум 125 х!№267
64.	Гьанже заман.	1			Гьум 129 х!№276
65.	Жинсиял глаголал.	1			Гьум 131 х!№281
66.	Контролияб диктант	1			
67.	Лъаг1алида жаниб малъараб такрар гьаби	1			Гьум 134 х!№287
68.	Лъаг1алида жаниб малъараб такрар гьаби	1			